Æble/PæreNYT

Nr. 12 // 12. juni 2018

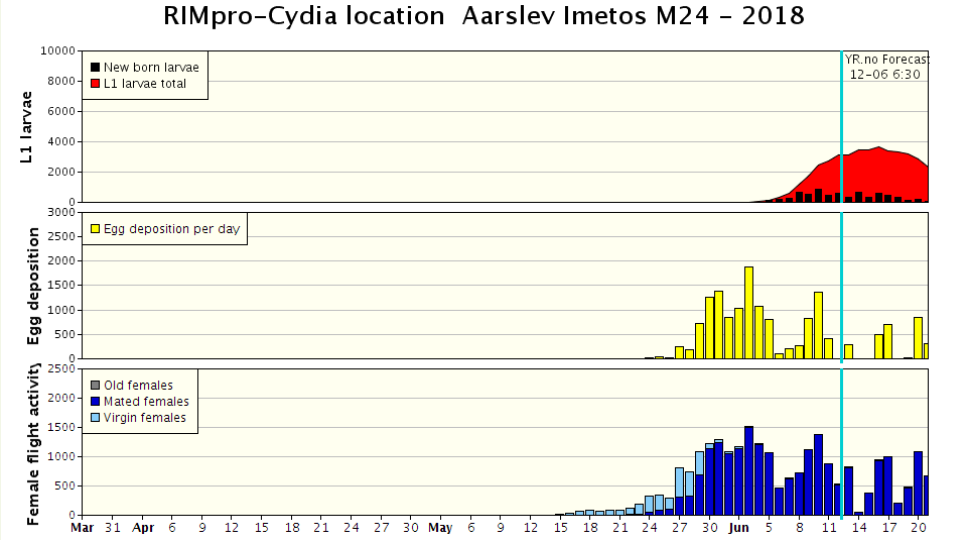
FÆLLES

Æblevikler

- I skrivende stund meldes om knapt så varmt vejr samt noget regn i denne uge, og det vil sandsynligvis afspejle sig i mindre flyvning/fangst i fælderne og i varslingsprogrammerne.
- Varmt og tørt vejr i maj og begyndelsen af juni har givet gode forhold for æblevikleren.
- Vi har tidligere år oplevet, at æblevikleren har ført til betydelig skade "ud af det blå", det vil sige, at der er kommet angreb uden at der var et stort smittetryk året før.
- Der har været fangst i feromonfælder, som er sat op i pærer. Her anbefales det også at bekæmpe æblevikleren.
- Hvornår æggene forventes at klække kan udregnes således: 10 grader trækkes fra døgngennemsnitstemperaturen og for hvert døgn siden fangst summeres op til 90. Hvis døgnets gennemsnitstemperatur er 14°C efter at
- Madex er førstevalg til bekæmpelse af æblevikler og bruges, når æggene klækker. Der bruges 50 ml/ha i hver behandling og der behandles ca hver 7. dag i den periode hvor æggene klækker.
- Madex kan kombineres med konventionelle fungicider, insekticider og opløselige svovlprodukter. Madex kan ikke blandes med midler der indeholder kobber eller midler med lave- eller høje pH-værdier, som f.eks. sæbe. pH i opløsningen bør være mellem pH 6-8. Madex må ikke blandes med pH sænkende produkter.
- Feromonforvirring: Nogle år og på nogle lokaliteter kan trykket af æblevikler være så stort, at det på trods af opsætning af feromonforvirring kan være nødvendigt at behandle med Madex. Tjek fælderne i egen plantage.
- Til biofix i RIMpro skal dato for første fangst være fra plantage/afdeling uden feromonforvirring.
- Fruitweb: efter at hunnerne er parret går der et stykke tid før de begynder at lægge æg. Denne tid kaldes preoviposition fasen. Når hunnerne så er klar til æglægning skal temperaturen være over 14°C om aftenen før der bliver lagt æg.

INDHOLD

FÆLLES
Æblevikler
Skurv
Frugttrækræft/lldsot
Rønnebærmøl
KONVENTIONEL
Clara Frijs - udtynding
Æbler - udtynding
Regalis
Bladviklere/sene viklere
Rustmider
Rød æblebladlus
Round-up
Bladgødskning
Bladgødskning - Calcium
ØKOLOGI
Bladgødskning
Sodplet
Spindemider
Rød æblebladlus
Nyplantninger
Vandingsstrategi



<<<
Æblevikler-varsling på Årslev viser klækning nu.

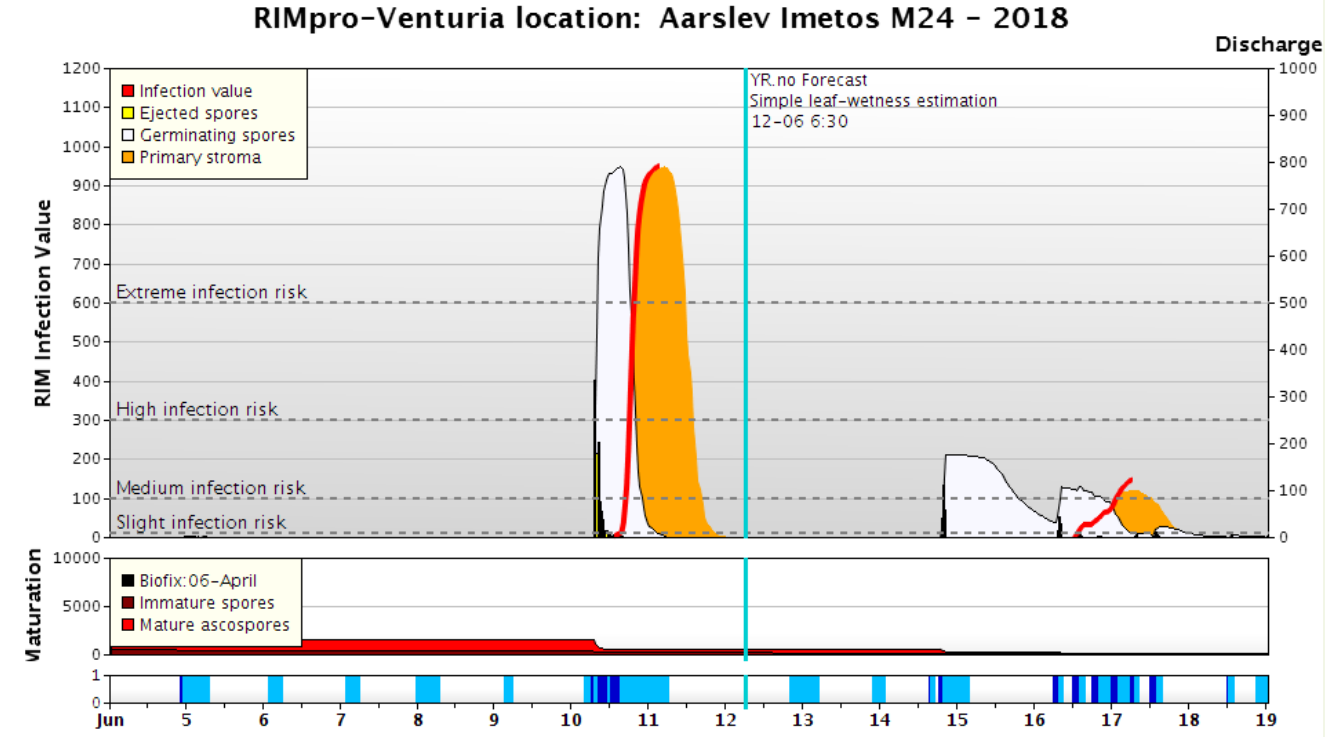


<<<
Æblevikler kan også gå pærer. Hvis der har været fangst i feromonfælder, som er sat op i pærer, anbefales det også at bruge Madex her.

Skurv

- Regn og flere timer med bladfugtighed førte flere steder til infektionsfare søndag 10. juni. Nogle steder var der høj infektionsfare. Dette er fordi der lå mange modne sporer som blev udslynget.
- Spredningen af ascosporer er forskudt i år i forhold til dato/udviklingstrin, hvilket skyldes at i perioder uden nedbør (3 dage) stopper sporemodningen midlertidigt op. Sporemodningen har derfor været stoppet op i maj.
- Der ligger stadig sporer, som udslynges i forbindelse med regnvejr. Ved det næste regnvejr, vil der igen kunne opstå risiko for skurvinfektion, hvis bladene er våde længe nok. Det er derfor for tidligt at reducere på skurv-sprøjtningerne - også de modstandsdygtige sorter bør som minimum dækkes denne uge med. Ideelt set skal man forvisse sig om at der ikke er sket infektion ved infektionsfaren søndag 10. juni før men reducerer på sprøjtningerne i de modstandsdygtige sorter.

- Har man fået skurv vil mængden af konidiesporer som frigives herfra langt overstige mængden af ascosporer, som udslynges fra de gamle blade på jorden.



Varsling af skurv i RIMpro på Årslev. Modne sporer i kombination med regn og flere timer med bladfugtighed førte flere steder til infektionsfare søndag 10. juni og nogle steder var der høj infektionsfare.

Frugttrækkræft/Ildsot

Det kan være svært at skelne infektioner af kræft og ildsot fra hinanden - særligt i pærer kan de to sygdomme give næsten ens symptomer. Begge dele bør skæres væk.

Sørg for at fjerne infektioner af kræft og ildsot. >>>



Rønnebærmøl

- I Norge forventes alvorligt angreb af rønnebærmøl i år. Man skal 20 år tilbage for tilsvarende situation: https://www.vips-landbruk.no/applefruitmoth/
- I Danmark er det stort set kun producenter i Nordjylland som kender til skade af rønnebærmøl. Vi har ingen midler godkendt til bekæmpelse af rønnebærmøl i Danmark. En tidlig behandling mod sene viklere med pyrethroid vil nok have sideeffekt på rønnebærmøl. Tidspunktet afhænger af udviklingstrinnet i rønnebær. Total tid fra fuld blomstring i røn til de første æg klækker er 556 døgngrader. En meget grov beregning hvor fuld blomstring i røn er sat til 20. maj estimerer klækning til omkring 25. juni.



Rønnebærmøl skade i Discovery i privathave på Fyn 15. juli 2017.>>>

Alle producenter af fødevarer skal være registreret til deres primærproduktion

En stor del af frugt- og grøntproducenter er stadig ikke registreret i henhold til fødevarehygiejneforordningen (nr. 852/2004). Alle producenter af fødevarer (vegetabilske som animalske) skal være registreret til deres primærproduktion. Det skal de, uanset om de allerede er registret hos andre myndigheder via deres produktion af frugt og grønt. Registreringen foretages på www.landbrugsindberetning.dk under rubrikken "Foder og fødevarer". Alle kan oprette sig/logge ind via deres NemID. Man skal logge ind med det NemID, der hører til CVR nummeret.

På Fødevarestyrelsens hjemmeside kan man læse mere om, hvorfor der er krav om registrering, samt finde kort information om god hygiejnepraksis ved primærproduktion af frugt og grønt:

https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Dyrkning-af-frugt-og-groent-(Primærproduktion).aspx

KONVENTIONEL

Clara Frijs - udtynding

- På tidlige lokaliteter kan behovet for håndudtynding nu vurderes i Clara Frijs. Vent til junifaldet er afsluttet. Hvis der er brugt Cerone/Pomoxon skal man vente til virkningen har nået at slå helt igennem. Vent især hvis der er behandlet sent i forhold til frugtstørrelse.
- Jo tidligere man går i gang med håndudtyndingen i Clara Frijs, jo mere gavn får man af udtyndingen i form af brix (smag) og frugtstørrelse. Dog skal det helst være tydeligt hvilke frugter der er størst og bedst inden man begynder at udtynde.
- Når det skal vurderes hvor og hvornår håndudtyndingen skal starte er det en god idé at skære nogle frugter igennem og se på kernerne. Tag frugter af middel-størrelse (de helt små frugter som falder af og de helt store, som bliver hængende, giver sig selv).
- Som tommelfingerregel kan man gå ud fra, at træer i fuld bæring og med almindeligt vækstniveau, kan bære en frugt pr. cm der er imellem træerne. Det vil sige, at hvor Clara Frijs står med 100 cm (1 meter) mellem træerne, kan hvert træ bære ca. 100 frugter.
- Hvor meget et træ helt præcist kan bære afhænger også af træets kondition: Et kraftigt træ eller gren kan bære mere frugt end et svagt træ/gren. Hvis frugterne er ujævnt fordelt i træet eller på en gren, kan man - der hvor der er frugt på - lade dem hænge lidt tættere. De steder i træet, hvor der ikke er frugt på, vil nemlig producere tilstrækkeligt til at der alligevel opnås en god størrelse.
- Frugter på nedhængende grene vil ofte have svært ved at nå en god frugtstørrelse. Hvis der ikke er udtyndet kemisk, hvor effekten skal afventes, kan nedhængende grene med alt for meget frugt nu klippes op til det antal klynger grenen kan bære igennem.
- Fjern dernæst de mindste frugter (tit yderst i spidsen af nedhængende grene) og dem som sidder i skyggen på undersiden af grenene. Fjern så vidt muligt kun frugter - blade og vækstpunkter må ikke fjernes.



<<<
På tidlige lokaliteter kan behovet for håndudtynding nu vurderes i Clara Frijs, hvis der ikke er brugt Pomoxon/Cerone. Håndudtynding kan påbegyndes når junifaldet er overstået. Vent især hvis der er brugt Pomoxon/Cerone sent i forhold til frugtstørrelse, så virkningen når at slå igennem.

Æbler - udtynding

- Håndudtynding kan påbegyndes når junifaldet er overstået. Vær sikker på at der ikke ser ud til at falde mere af før udtyndingen begyndes. Vent hvis der er brugt Cerone sent i forhold til frugtstørrelse, så virkningen når at slå helt igennem.
- Start med de sorter, som har sværest ved at nå frugtstørrelse og dækfarve, for eksempel Sunrise, Elstar, Junami, Gala etc. Dernæst kan man følge tommelfingerreglen om, at "det som høstes først, skal tyndes først".
- Hvis der er mange svage grene med meget frugt på i toppen af træet kan man tage 1-2 grene ud her, eller man kan rive sidegrene af således at der opnås en ensretning af grenen.
- Hvis der er tæt i vinduesområdet kan der tages 1-2 grene ud her for at give lys til bundgrenene. På bundgrenene kan svage sidegrene fjernes dvs. der opnås en ensretning af bundgrenene.
- Afrivning af grene er en hurtig måde at udtynde på, men må ikke betragtes som en egentlig formning/beskæring af træet og bør ikke overdrives (fjern ikke grene både i toppen, i vinduet og på bundgrenene).
- Der må godt være lidt flere frugter på bundgrene og stærke grene end på svage grene og grene, som er meget nedhængende.
- Discovery drysser indtil frugten er rimeligt stor, så hold igen med udtynding i her indtil det er klart at der er behov for udtynding.
- I sorter, som har tendens til at skubbe hinanden af i klyngen, fjernes frugter så der er plads til resten af frugterne i klyngen. Det gælder blandt andet i Aroma, Gråsten og andre kortstilkede sorter.
- Sorter som har det med at blive for store, for eksempel Jonagored og Bellida udtyndes til allersidst hvis der overhovedet er behov for det.

Regalis

- Stor frugtbelastning og tørke hæmmer skudtilvæksten. Kommer der pludselig meget regn vil det kunne sætte gang i skudvæksten.
- Første skridt til vækshæmning er at skrue ned for vandet, hvis skudtilvæksten er for kraftig.

- I træer hvor man ønsker at holde skudvæksten tilbage kan bruges Regalis ca 0,75 kg/ha.
- Husk at der går et stykke tid fra behandling til virkning, så behandling blot nogle få dage før regnvejr vil ikke kunne nå at holde skudvæksten tilbage.
- Hvis f.eks. toppen er i kraftig vækst kan man nøjes med at behandle toppen.
- Hvis man ikke har fået behandlet med Regalis på afblomstring (sådan som det ellers anbefales) kan man alligevel godt behandle nu med 0,5-0,75 kg/ha. En behandling nu kan ikke "krympe" skuddene, blot hæmme den videre skudtilvækst. Der vil med andre ord bare ske det, at man ikke får så stort udbytte af behandlingen sammenlignet med hvis der var sprøjtet tidligere.

Bladviklere/sene viklere

- Sørg for at have Steward og/eller Turex hjemme for behandling mod laverne af sene viklere. Det kan blive en lang/god sæson for de sene viklere.
- Ørentvist kommer snart frem og Steward vil desværre være hård ved dem, mens Turex er harmløst for nyttedyr.
- Bekæmpelse med Steward eller Turex skal ske ca 2-3 uger efter fangst afhængig af hvor høj temperaturen er i perioden efter sværmning/æglægningen.
- Husk at feromonforvirring Isomate ikke virker på Rød Knopvikler og Grå Knopvikler. Så trods feromonforvirring skal der behandles mod disse to arter, hvis der er fangst over skadetærskel

Rustmider

- Undersøg regelmæssigt for angreb af rustmider - også i pærerne! Der skal bruges lup med god forstørrelse. Se på bagsiden af bladene.
- Temperaturen/vejret er igen til at bruge svovl og bruges der svovl mod meldug (se tidligere nyhedsbreve) eller hvis der behandles med Movento mod bladlus/bladlopper/ bladgalmyg opnås sideeffekt på rustmiderne.

Rød æblebladlus

- Finder man nemt skud som er angrebet af rød æblebladlus, skal der behandles.
- Rød æblebladlus flyver i løbet af sommeren over til sin sommervært (vejbred). Men er der angreb nu, bør det tages alvorligt.
- I nyplantninger er der absolut nul-tolerance af rød æblebladlus.
- Teppeki må bruges højst 3 gange pr sæson. Mospilan må højst bruges 2 gange pr sæson.
- Teppeki virker udmærket på rød æblebladlus om end lidt langsommere end Mospilan. Ved brug af Teppeki kan der gå mere end en uges tid før effekten kan ses. Teppeki er lidt mere skånsom mod nyttefaunaen end Mospilan.
- Der kan med fordel tilsættes sprede/klæbemidlet Pronet Alfa.

Round-up

Husk at bekæmpelse med glyphosat-midler ikke bør ske, når saftstrømmen vender. Hvis grønne plantedele rammes, når saftstrømmen er vendt, vil middel som optages, kunne føre til alvorlige skader. Tommelfingerreglen siger, at Round-up kan bruges frem til Skt. Hans.



Rodskud. Hvis der er mange rodskud, skal der ikke bruges mindre end 1,5 l/ha Round-up. Forvent ikke at Round-up kan tage de flerårige rodskud – de må fjernes manuelt.



Dueurt. En sejlivet flerårig plante som er et problem mange steder. De overjordiske dele visner bort om vinteren, mens de underjordiske dele overlever. Planten har et kraftigt rodnet, og den danner underjordiske udløbere. Glyphosat har kun en kraftig væksthæmmende effekt. Reglone vil kunne svide de frøformerede individer bort, men det kræver, at de er forholdsvis små.

Bladgødskning

- Nu er temperaturen/vejret igen til at bruge bladgødskning. Er der kun kørt begrænset med bladgødning i maj bør det nu få fokus igen.
- Monoammoniumfosfat 12-27-0 (MAP) tilsættes for at sænke pH i sprøjtevæsken, og samtidig tilføres lidt fosfor. NB! Ved blanding med Madex skal pH i opløsningen være mellem pH 6-8, så bland ikke Madex i sammen med pH sænkende produkter hvis det resulterer i at pH bliver under 6.
- Vær forsigtig med bladgødskning på dunet frugt, især når temperaturen er over 23°C i plantagen.
- Bladgødskning på dunet/glat frugt:

Bladgødskning - Calcium

- På tidlige lokaliteter er det ved at være tiden for at begynde på calciumsprøjtninger i de sorter som på nuværende tidspunkt har noget størrelse og som har behov for calcium (Gråsten). Husk at frugter som sidder på træer med lille frugtbelastning vil være ekstra udsatte for priksyge/dårlig holdbarhed fordi frugten på træer med lille frugtbelastning vil have tendens til at blive (for) stor og fordi der er konkurrence fra skuddene om calcium og skudvæksten i disse træer vil ofte være større.
- I pærerne anbefales det at calcium-sprøjte Lucas for at undgå priksyge. Clara Frijs og andre sorter kan med fordel behandles for at forbedre kvaliteten/holdbarheden.
- Når frugten bliver glat bruges kalksalpeter/Calcinit 6 kg/ha, hvis der også er behov for kvælstof (lyse blade/svag vækst).
- Når frugterne er helt glatte (også de sidste i klaserne!) kan følgende blanding bruges. Den giver både god tilførsel af calcium og tilfører også mikronæringsstoffer:
- Calciumklorid 5-6 kg/ha + Aminosol 0,5 l/ha + Mantrac 0,25 l/ha + Zintrac 0,1 l/ha
- NB! Brug kun 5-6 kg/ha calciumklorid op til 22°C. Ved 22-27°C bruges max 4 kg/ha.
- Gå altid ned til 3-4 kg/ha calciumklorid i Mutsu/Boskoop.
- Aminosol må ikke bruges på dunet frugt i æbler pga fare for skrub. Men husk ellers at bruge Aminosol i denne blanding, da det er denne, der gør blandingen "blød" og let optagelig samt forhindrer svidningsskader, som tidligere sås ved brug af ren calciumklorid.
- Bland ikke calcium med produkter som indeholder sulfat eller fosfor, som f.eks. bittersalt, MAP m.m.
- De nævnte produkter/blandingen er blot et forslag. Hvis man har gode erfaringer med at bruge et bestemt produkt er der intet i vejen for at fortsætte med samme produkt.

Dunet frugt 2. sprøjtning	Kvælstof	Urea	1-2	kg
	Magnesium	Bittersalt	5	kg
	Bor	Solubor	1	kg
Glat frugt – 1. sprøjtning	Kvælstof	Urea	1-2	kg
	Mangan	YaraVita Mantrac Pro	0,75	ltr.
	Zink	YaraVita Zintrac	0,15	ltr.
Glat frugt – 2. sprøjtning	Kvælstof	Urea	1-2	kg
	Magnesium	Bittersalt	7	kg
	Bor	Solubor	1	kg

ØKOLOGI

Bladgødskning

- Calciumklorid: Afhængig af sort og lokalitet nærmer det sig tiden at begynde med bladgødskning med calciumklorid. Påbegyndes når frugterne er på valnødde-størrelse. Kræver konsulenterklæring. Bland ikke calciumklorid med kaliumbikarbonat/Armicarb.
- Kobber: Må bruges hvis man har fået konsulenterklæring til bladgødskning med kobber. Undgå at behandle på dunet frugt. Vent til glat frugt, som begynder om ca. 14 dage afhængig af sort og lokalitet.

Sodplet

- Armicarb (kalium hydrogen carbonat) er godkendt til bekæmpelse af æbleskurv og sodplet. Ved behandling opnås sideeffekt på meldug.
- Der er risiko for infektioner af sodplet fra nu af, hvor der er lange fugtige perioder og hvor frugten er våd i én til flere dage. Det er typisk de samme perioder, hvor der er risiko for skurvinfektioner på frugten.
- Bland gerne Armicarb med svovl. Men undgå at blande Armicarb med diverse bladgødskninger, idet nogle blandinger kan give svidninger.
  Bland ikke Armicarb med CaCl.
- Svage træer, svækket af f.eks. mus/mosegrise, rodbeskæring eller frugttrækkræft får lettere svidninger end kraftigere træer. Der ses ofte svidninger på træer ved enden af rækkerne pga. øget tilførsel når man vender med traktoren.
- Sodpletangreb forekommer ofte, hvis plantagen har haft angreb tidligere. Sodplet angriber i de samme plantager år efter år, hvor andre plantager har mindre problemer. Infektioner udvikles gennem hele sæsonen. Angreb når ikke at blive tydeligt på tidligere sorter. Angreb ses normalt på sorter fra Elstar og senere. Angreb ses tydeligst på lyse frugter.

Spindemider

For at undgå angreb af spindemider vil det, specielt i varme egne, være nyttigt at reducere mængden af svovl, der bruges mod skurv til 2 kg per ha per sprøjtning.

Rød æblebladlus

- NeemAzal må ikke længere bruges til bekæmpelse af røde lus. Midlet må kun bruges til vækst stadie 69 (afblomstring). Så det må ikke bruges længere.
- Midlet har bedst virkning før blomstring på ballon. Midlet har en systemisk virkning, men optages ikke så godt i sivævet, hvor lusene suger.
- De røde æblebladlus begynder snart at flyve over på deres sekundære værter, vejbred, nu og kommer retur til æbler i oktober.

Nyplantninger

- Sørg for at fjerne frugter i nyplantninger for at stimulere til vækst.
- Man skal ikke nedbinde grenene, hvis man ønsker vækstkraft i bundgrenene. En opret gren vil vokse mere end en gren med flad vinkel.

- Prioritér vanding af nyplantninger. I nyplantede træer og træer plantet sidste år skal væksten holdes i gang - det er ærgerligt hvis de afslutter væksten på grund af manglende vand eller næring. Watermarks må ikke overstige 10-20 kPa.

Vandingsstrategi

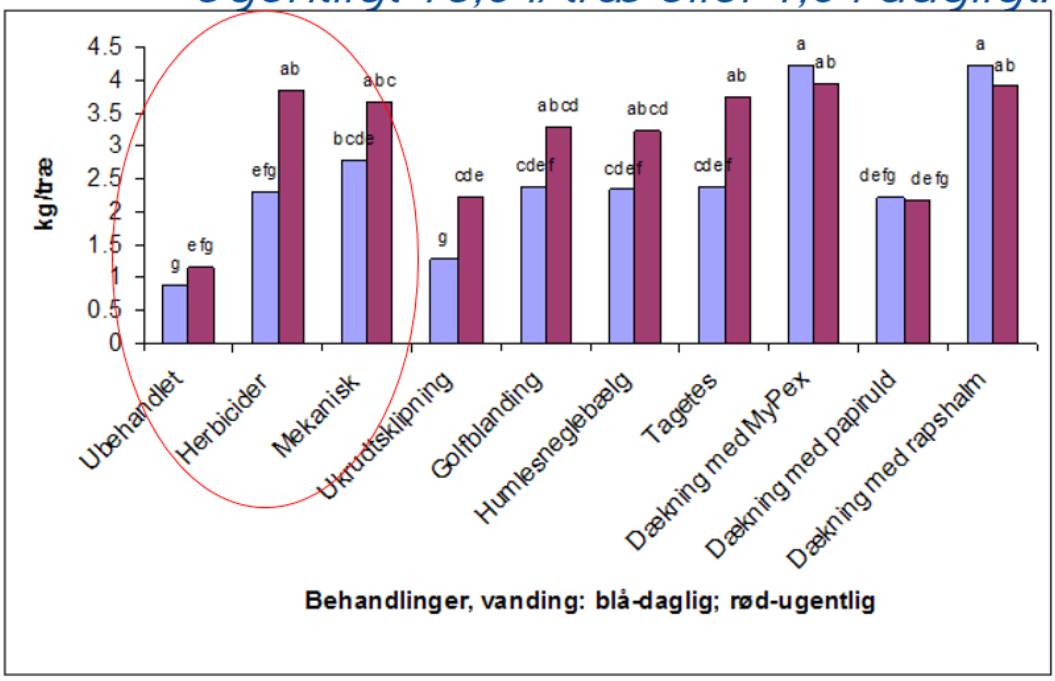
Forsøg på Årslev, Århus universitet har vist, at træerne får større udbytter af frugter 70-80 mm i første bæreår, hvis træerne fra plantetidspunktet bliver vandet ugentligt med 10,5 l/træ en gang, end hvis der vandes med 1,5 l vand dagligt.

Der er vandet med rent vand og ikke tilsat gødning.

AARHUS UNIVERSITET

gartneri RÅDGIVNINGEN

Udbytte af æbler i første bæreår i størrelse 70-80 millimeter i relation til behandling og vandingsmønster. *Ugentligt 10,5 l/træ eller 1,5 l dagligt.*



Kilde: Lillie Andersen. Institut for Fødevarer, AU. 2007. Ukrudtet kan holdes nede med andet end kemi. Frugt og Grønt nr. 11-12. s. 472-473 .

Mus især i tagetes og under plast.

Vanding af ny etablerede træer.
Vand ugentligt.
Ved daglig vanding favoriseres ukrudtet. Ved mekanisk Renhold øges fordampning.

REDAKTØRER



Maya Bojesen
Tlf. 21 71 77 57
myb@seges.dk



Hanne Lindhard Pedersen
Tlf: 87 40 66 06 / Mobil: 23 82 63 47
hlp@seges.dk



Lene Baarts
Tlf: 40 45 99 98
lba@seges.dk

GartneriRådgivningen tager forbehold for tastefejl og lignende. Nyhedsbrevet må ikke videresendes. GartneriRådgivningen har copyright på billederne